

KUTATÁSI EREDMÉNYEK REALIZÁLÁSA A SOMOGYI EFAG-BAN*

HAJDU GÁBOR

állomásigazgató

Erdészeti Tudományos Intézet, Kaposvár

FODOR IMRE

igazgatóhelyettes

Somogyi Erdő és Fafeldolgozó Gazdaság, Kaposvár

A kutatási eredmények gyakorlati megvalósulása gazdasági életünk előbbrevitelének egyik legfontosabb feltétele. Ennek realizálását — mivel részben társadalmi, gazdasági, részben pedig emberi tényezők befolyásolják — időszakonként változó nagyságú és minőségű eredmények jelzik.

A jelenlegi gazdasági helyzet megköveteli a kutatók és a termelők pontos munkáját, ugyanakkor jellemző a realizálásra az, hogy az eredmények pénzügyileg is kimutatható hasznát (javarészt) a termelési szférában való gyakorlati alkalmazás adja. „...az eredményeket nem lehet átvenni, hanem csak *átvinni* . . .” vallja Sándory Mihály, a műszaki és természettudományi témák ismert szervezője.

Úgy véljük, ez a megfogalmazás is utal arra a gyakorlatra, amely 1977-től az ERTI-vel kötött megállapodás első évétől kezdődően, közös törekvésünk alapján nagyrészt magvalósult a Somogyi EFAG-nál. A kutató, eredményeit munkahelyi szintre vitte, s ott a helyi szakemberrel közösen végzett termelésfejlesztő munkát.

Véleményünk szerint is a kutatás *sikerének minőségét* leginkább az az emberi kapcsolat határozza meg, amely a munka során alakul ki kutató és üzemi szakember között. Ha ez a kapcsolat laza, alkalomszerű, az eredmény is szerény. Ha e kapcsolat szoros, a bevezetés és alkalmazás időszakára vonatkozóan esetleg mindennapos munkakapcsolat, akkor ez az eredményességben is megmutatkozik. Az igazán jó kutatási eredménynek a *gyakorlatban megvalósított* eredményeket tartjuk.

A realizálás iránti vállalati igény mellett szükséges a kutató szakvéleménye azért is, mert adott esetben és adott problémamegoldására vonatkozóan:

- a kutató speciális ismeretekkel rendelkezik;
- mint külső szakember, szemléletmódja tárgyilagosabb, és végül
- helyzeténél fogva átfogóbb képet alkothat, lehetősége van összehasonlításokra.

* Az 1982. február 24—25-i erdészeti és faipari tudományos ülésen elhangzott előadás.

Az ismertetett gondolatok alapján az ERTI-vel a Somogyi EFAG 5 éve kötötte meg az első kutatás-fejlesztési szerződést, amely rögzíti a legfontosabb témákat, elvi megállapodásokat. A konkrét feladatokat évente készített szerződésekben határozzuk meg.

E szerződésekben kijelöljük mind az ERTI, mind a SEFAG részéről azokat a szakembereket, akik az adott témákért felelősek.

Jellemző a munkánkra az is, hogy ugyan az egyes témakörök megoldásán különböző székhelyen dolgozó kutatók tevékenykednek, az információcsere mégis minden irányban gyors, amit az ERTI, központjának és kaposvári kísérleti állomásának meghatározott szervezési feladataival biztosít.

Az öt év során a következő témamunkák megoldására került sor:

— Az ERTI a SEFAG-gal közösen, a vállalat kezdeményezésére beindította az első nagyüzemi szintű magtermesztési, magtermelőállomány-kezelési kísérleti sorozatot.

Ennek első lépcsőjeként 1117 ha magtermelő állományt bocsátott a gazdaság az ERTI kutatócsoportjának rendelkezésére, azzal a céllal, hogy osztályozza, minősítse azokat. A minősítéseknél a leglényegesebb genetikai, ökológiai és ökonómiai tényezők kerültek figyelembevételre.

A magtermelő állományok kezelésének és a kezelési hatások tanulmányozásának céljából 2×20 ha-os kísérleti állományt létesítettünk. A két, megközelítőleg 80 éves állomány a különböző kezelésekre hatását a második évben — ugyan nem nagy makkterméssel —, de bizonyította. A ha-onkénti makktermelés 0,6, illetve 1,2 t volt.

A kísérleti terület közelében levő állományokban 1981-ben sehol, az egyik 0,6 t/h-os termésű kísérleti állományban pedig az elmúlt 16 évben egyáltalán nem volt magtermés. A kísérletek első eredményeiről az ERTI kutatói részletesebben is beszámolnak a tudományos ülés keretében.

Megemlítjük, hogy az ERTI felé adott megbízás értékelésekor kiemelésre került az, hogy e munka jelentősége a makktermés-produkció mellett éppen a kockázatvállalásban van. A vállalkozóknak ugyanis a 3. évben eredményt kell produkálniuk, ellenkező esetben a kutatás összes pénzügyi vonzata őket terheli. A vállalkozás sikerét az 1981. évi magtermés bizonyította.

— 1981-től az erdészeti maggazdálkodás területén beindítottuk azoknak a kísérleti eredményeknek az adaptációját, amelyet gyümölcsösök termésközelítése céljából mintegy 15 éve végeznek kertész kutatók és gyakorlati szakemberek.

— Ugyancsak 1981-től az ERTI által fejlesztett, illetve beszerzett egyes erdőművelési gépek (vágástakarító, csemeteültető) kipróbálását, üzemeltetését, megállapodásunk alapján — a közös tapasztalatszerzés lehetőségeit felhasználva — végezzük.

— A munka- és üzemszervezési elemzések — 1978-tól kezdődően — kiterjedt témakörben végzett vizsgálatokat jelentenek.

Ezek főbb területei, a Dr. Szász Tibor és munkatársainak irányításával a következők:

— Országos fahasználati normaalapokkal összhangban levő helyi normák készítése.

— A SEFAG által készített helyi normák számítógépes függvényesítése.

— Erdőrészletenként a vezérgépet (pl.: LKT-t) figyelembe vevő fakitermelésekre részletes számítógépes vágásszervezési tervek készítése. Pl.: munkaidő, munkáslétszám, munkabérek, munkához szükséges anyagok, eszközök meghatározása, munkaszervezési tennivalók rögzítése.

— Irányító szervezet működési feltételeinek meghatározása.

— Méretcsoportos szerfabecslés somogyi viszonyokra való adaptálása.

— Munkavédelmi vonatkozású témák (munkapszichológiai vizsgálatok, munkavédelmi minősítések stb.) végzése.

Kapcsolatunk nem mindig zökkenőmentes. A közös munka során azonban az igények és lehetőségek kölcsönös megismerésével, a tudomány és a gyakorlat sajátosságait figyelembe vevő programegyeztetésekkel jó együttműködést alakítottunk ki.

Mint hasznosítható tapasztalatról teszünk említést egy-két problémáról, annak megoldásáról. Gond volt a témakiválasztás és annak jól körülhatárolt rögzítése.

A termelés során jelentkező problémák sokaságából kell ugyanis kiválasztani azokat, amelyek a termelés-fejlesztésre — éppen nagyobb súlyuk miatt — a legjelentősebb befolyással vannak. Ez nem is olyan kis gond, mint amilyenek első látásra vélnénk. Tapasztaltuk, hogy a két fél részéről megfogalmazott problémák tartalmi vonatkozásában nem mindig fedték egymást. Ezért újabban a kutatás-fejlesztési szerződésekben mindkét fél számára azonosan értelmezhető módon határozzuk meg a feladatokat.

Hangsúlyozzuk, hogy a jó munkakapcsolatoknak és minden kooperációnak akkor van súlya és lehet igazán haszna, ha ez mindkét fél részéről *pénzügyi kötődéssel és felelősséggel jár.*

Ehhez tartozik az is, hogy a vállalat részéről érződik az a törekvés, miszerint ahol lehet, ott teljesítménynövekedési díjazásra célszerű áttérni. Ahol ez nem lehetséges, ott várható (számított) eredmény egy része, vagy egyéb mérőszám lenne a munkavégzés díjazásának az alapja.

Valljuk, hogy a jelenleginél jobb érdekeltségi rendszerre lenne szükség a kutatás-fejlesztés *intézeti oldalán* is, mert ez további szellemi kapacitásokat szabadítana fel, amely végül is a fagazdaság fejlesztését szolgálná.

Szükségesnek tartjuk megemlíteni — ahol ez lehetséges — a munkafeladatok végrehajtásának gyorsaságát, gyorsítását is. Egyes témák sikeres és gyors lezárása ugyanis jelentős szakmai és pénzügyi eredménnyel jár.

Az elmondottakat összegezve közösen arra a megállapításra jutottunk,

hogy kapcsolatunk korrekt és mindkét fél a termelés fejlesztésére, az eredményesebb, szervezettebb munkavégzésre törekszik.

A kialakult kutatói-üzemi tevékenységre jellemző az a siker, amelyet az ERTI és a SEFAG munkacsoportja közösen ért el 1981-ben, amikor is a mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter országos pályázatán munkacsoportunk — pályaművével — száz pályázó közül a 4. helyezést érte el.

Az indoklás szerint a team által végzett szervezési-ökonómiai munka népgazdasági jelentőségű, segíti a kutatás és a gyakorlati gazdálkodás kapcsolatának továbbfejlesztését.

A jövőben még inkább arra törekszünk, hogy a *termelést közvetlenül szolgáló* feladatok megoldása az eddigieknél pontosabban, eredményesebben valósulhasson meg mind az „átvivő”, mind a „befogadó” jobb munkaprogramján keresztül.

A termelőmunka szervezése *nem kampány, hanem folyamat*, ezért kell, hogy kötelezzon mindenkit, s így bennünket is, a Központi Bizottság azon irányelve, amely szerint (s most idézek):

„...az üzem és munkaszervezés korszerűsítése a *tudományosan megalapozott színvonalra való emelése népgazdasági céljaink elérésének és mindenekelőtt a hatékonyság gyorsabb ütemű emelésének fontos segítője, és egyre inkább nélkülözhetetlen feltétele*”.